

UTOPIA

VEJLEDNING, SAMFUNDSFAG

OM TEMAET

Både historisk og i samtiden eksisterer der i forskellige samfundsgrupperinger drømmen om det perfekte samfund. Denne drøm handler ofte om mere eller mindre bevidst selektion dvs. valg og fravalg af bestemte menneskelige og samfundsmæssige forudsætninger. Ofte gøres regnskabet op i forhold til dem, der er med og dem der er udenfor. Drømmen om det perfekte samfund, Utopia stiller os overfor et væsentligt etisk spørgsmål om forholdet mellem midler og mål.

INDHOLD

Temaet arbejder især ud fra en kritisk dimension i forhold til:

- Virkelighedsopfattelser og fjendebilleder
- Dilemmaer forbundet med forholdet mellem midler og mål
- Ethiske overvejelser forbundet med det "gode" samfund

DIDAKTISKE PRINCIPPER

Etik og empati

- at kunne vurdere, fortolke og forstå en situation hvori mennesker står i relation til hinanden og herudfra tage stilling og handle på vegne af andre og til det fælles gode.

Flerperspektivistisk

- At præsentere eleverne for flere vinkler og synspunkter for en sag gennem fælles forhandling og flere perspektiver
- At se et tema fra flere vinkler og synspunkter både fagligt, teoretisk og i praksis
- At vægte at belyse en konkret sag eller undervisningssituation fra flere perspektiver både faglige, ved hjælp af flere kilder og emotionelt

Opgaver

OPGAVER

Når fjenden er ansigtsløs - om *othering* og *hatespeech*

Varighed

2-3 lektioner

Nøgleord

Fjendebilleder og identitet

Opgaven omhandler fællesskaber og gruppedynamikker og hvilke processer, der kan føre til *othering*, dvs. når vi skaber fjendebilleder eller stigmatiserede billeder af grupper i befolkningen, vi finder fremmede. Et eksempel på, hvordan *othering* kan give sig til udtryk er gennem hadefulde ytringer eller hadgrupper online. En vigtig diskussion her og som det er vigtigt eleverne får øje på, er hvorvidt og hvornår ytringsfriheden overholdes eller hvornår og hvorvidt man overtræder racismeparagraffen eller bestemmelser om hadefulde ytringer. Herunder en diskussion om, hvordan man i historien kan se eksempler på fjendebilleder, *othering* og hadefulde ytringer.

Ressourcer fra sitet

Til opgaven bruges **redskabet**:

- Biases og gruppedynamikker

Opgaven kan med fordel knyttes sammen med:

- **Opgave:** *Hvem vil mig noget ? - om propaganda under temaet Utopia*
- **Diskussion:** *Ismernes utopier - drømmen om det perfekte samfund under temaet Utopia*
- **Diskussion:** *Skiftende trusler og fjendebilleder under temaet Utopia*
- **Video:** *Utopia under temaet Utopia*

Forberedelse

Opgaven kan knyttes sammen med temaer fra det 20. århundrede om fascistiske ideologier og opbygningen af fjendebilleder eksempelvis under den kolde krig eller 2. verdenskrig. Lovgivningen vil også med fordel kunne inddrages i forhold til en diskussion om ytringsfriheden og hvorvidt den skal være absolut eller tage hensyn til krænkelse af andre mennesker. Grundlovens §77 sikrer ytringsfriheden i Danmark, dog under ansvar for domstolene. Straffelovens §266b - også kaldt racismeparagraffen - benyttes af domstolene som lovgrundlag vedrørende retssager om racistiske udtalelser.

Didaktiske læremidler

folkedrab.dk indeholder en række gode og brugbare artikler om fordomme, stereotyper, hatespeech og fjendebilleder, hvilket vil være oplagt at inddrage i elevernes undersøgende arbejde og som baggrund i undervisningsforberedelsen.

Funktionelle læremidler

Padlet kan bruges som forberedelse og opfølgning af temaet. Padlet kan bruges til at samle op på gruppernes brainstorm. Der kan udsendes et fælles link til klassen som en del af forløbet.

Litteratur

Rune Engelbreth Larsen, Jens Lohmann og Klaus Slavensky (red): "Hatespeech - fra hadeful tale til hadesyn", Informations Forlag 2013 behandler temaet og kan bruges som baggrundsstof

Hvad gør underviseren?

Eleverne skal i denne opgave arbejde med hadefulde ytringer og gruppedynamikker. Her vil det være en god idé, som underviser, at starte undervisningen med en gennemgang af det redskab, der skal anvendes i forbindelse med opgaven i plenum og derefter optræde i vejlederens rolle under gruppearbejdet. Ideen er, at eleverne skal få forståelse for mekanismer bag forsimplede fjendebilleder, gruppedynamikker og fordomme, der kan føre til hadefulde ytringer online.

Hvis opgaven er en del af et større tema om eksempelvis grupperinger i samfundet eller ytringsfrihedsbegrebet kan der med fordel skabes fagligt overblik og struktur ved at arbejde med synopsis, rapport, portfolio o.l. Hermed kan eleverne styrke arbejdet med overordnede formulering af problemstillinger i forbindelse med temaarbejdet.

Eleverne skal primært arbejde i grupper eller to og to. Det er derfor vigtigt, at du som underviser gør det klart overfor grupperne, hvad deres rolle er og du har overvejelser omkring, hvordan grupperne fungerer bedst og er bedst afbalanceret. Det kan her være overvejelser om roller i gruppen og gruppens sammensætning.

Samtalen i klassen skal danne rum for dialog og diskussion. Derfor skal du som underviser, udover at være i vejlederens rolle undervejs i deres gruppearbejde, afslutte opgaven med en facilitering af elevernes præsentation samt en klasses Diskussion som afslutning.

Hvad gør eleverne?

Eleverne skal arbejde i grupper både når de reflekterer, undersøger og planlægger deres præsentationer. De skal undervejs gennem nogle steps i opgaven, hvor gruppearbejdet derfor er af forskellig karakter. Det er vigtigt i den sammenhæng at arbejde med elevernes forforståelser (forventningsafstemning), at bevidstgøre eleverne om de arbejdsprocesser, de skal igennem og at hjælpe dem på vej i forhold til de roller, de får og har i gruppearbejdet.

Eleverne arbejder i grupperne med analyse og formidling. De skal først læse fagteksten og arbejde med spørgsmål til teksten. Herefter skal de i grupper arbejde med gruppedynamikker i forbindelse med fællesskaber og dem, der falder udenfor fællesskaberne i samfundet ved hjælp af redskaberne, som er anført i opgaven. Eleverne skal undersøge og reflektere over, hvem der kan være marginaliseret i dagens Danmark.

Hvem vil mig noget? - om propaganda

Varighed:

2-3 lektioner

Nøgleord:

Budskaber, kommunikation, appelformer og virkemidler

Opgaven behandler temaer om propaganda i dets moderne form. Propagandaen foregår online og benytter bestemte virkemidler samt de sociale medier som distributionskanal. I opgaven arbejdes der med virkemidler og reklameteknikker. Her er det vigtigt, at eleverne får øje på, hvilke konsekvenser det kan have at propaganda foregår på de medier, som de færdes på og de dermed skal være gode til at gennemskue de virkemidler propagandaen benytter sig af.

Ressourcer fra sitet

Til opgaven bruges **redskaberne**:

- Online propagandateknikker
- Propagandateknikker
- USP/ESP
- Appelformer

Opgaven kan med fordel knyttes sammen med:

- **Opgave:** *Med på vognen - om propaganda og gruppedynamikker* under temaet *Utopia*
- **Diskussion:** *Fake News og misinformation* - under temaet *Kommunikation og kildekritik*
- **Diskussion:** *Skiftende trusler og fjendebilleder* under temaet *Utopia*
- **Diskussion:** *Ismernes utopier - Drømmen om det perfekte samfund* under temaet *Utopia*

Forberedelse

Didaktiske læremidler

Man kan med fordel anvende Mit CFU til at streame tv-udsendelser om propaganda. Desuden kan man med fordel se spillefilmen *Jud Süss - i ondskabens tjeneste* fra 2011 i forbindelse med et forløb om propagandafilm.

Funktionelle læremidler

Padlet kan bruges som forberedelse og opfølgning af temaet og til at samle op på elevernes Tweets og videoer. Der kan udsendes et fælles link til klassen som en del af forløbet.

Hvad gør underviseren?

Eleverne skal i denne opgave arbejde med analyse af propaganda og produktion af kortfattede “enstrengede” budskaber. Her vil det være en god idé, som underviser, at

starte undervisningen med en gennemgang af hjælperedskaberne i plenum og derefter optræde i vejlederens rolle under gruppearbejdet. Ideen er, at eleverne skal få øje på, hvilke mekanismer, der ligger bag propagandistiske budskaber. Formålet er, at eleverne skal kunne analysere og gennemskue propaganda online samt hvilke intentioner og hensigter, der ligger bag.

Hvis opgaven er en del af et større tema om eksempelvis propaganda kan der med fordel skabes fagligt overblik og struktur ved at arbejde med synopsis, rapport, portfolio o.l. Hermed kan eleverne styrke arbejdet med overordnede formulering af problemstillinger i forbindelse med temaarbejdet.

Eleverne skal primært arbejde i grupper eller to og to. Det er derfor vigtigt, at du som underviser gør det klart overfor grupperne, hvad deres rolle er og du har overvejelser omkring, hvordan grupperne fungerer bedst og er bedst afbalanceret. Det kan her være overvejelser om roller i gruppen og gruppens sammensætning.

Samtalen i klassen skal danne rum for dialog og diskussion. Derfor skal du som underviser, udover at være i vejlederens rolle undervejs i deres gruppearbejde, afslutte opgaven med en facilitering af elevernes præsentation samt en klasses Diskussion som afslutning.

Hvad gør eleverne?

Eleverne skal arbejde i grupper både når de analyserer og producerer tekstindhold. De skal undervejs gennem nogle steps i opgaven, hvor gruppearbejdet derfor er af forskellig karakter. Det er vigtigt i den sammenhæng at arbejde med elevernes forforståelser (forventningsafstemning), at bevidstgøre eleverne om de arbejdsprocesser, de skal igennem og at hjælpe dem på vej i forhold til de roller, de får og har i gruppearbejdet.

Eleverne arbejder i grupperne med analyse af propagandafilm og produktion af tekst. De skal først læse fagteksten og arbejde med spørgsmål til teksten. Herefter skal de arbejde med analyse af propagandafilm fra 2. verdenskrig og bruge hjælperedskaberne, som er

anført i opgaven. Desuden skal de selv producere et “enstrenget” budskab som de præsenterer og diskuterer.

Med på vognen - om propaganda og gruppedynamikker

Varighed:

3-5 lektioner

Nøgleord:

Budskaber, kommunikation, appelformer og virkemidler

Opgaven behandler temaer om propaganda og gruppedynamikker. I opgaven arbejdes der konkret med at forstå begreber indenfor gruppedynamikker, styret gennem et mindmap og diskuteret ved at begreberne diskuteres i grupper i forbindelse med egne erfaringer eller indtryk fra dagspressen. Her er det vigtigt, at eleverne får øje på, hvordan gruppedynamikker og propaganda kan påvirke vores måde at indrette os i fællesskaber på. Opgaven kan med fordel knyttes sammen med dansk og historie.

Ressourcer fra sitet

Til opgaven bruges **redskabet:**

- Biases og gruppedynamikker

Opgaven kan med fordel knyttes sammen med:

- **Opgave:** *Hvem vil mig noget - om propaganda* under temaet *Utopia*
- **Diskussion:** *Fake news og misinformation* - under temaet *Kommunikation og kildekritik*
- **Diskussion:** *Skiftende trusler og fjendebilleder* under temaet *Utopia*
- **Diskussion:** *Ismernes utopier - Drømmen om det perfekte samfund* under temaet *Utopia*

Forberedelse

Didaktiske læremidler

Man kan med fordel anvende Mit CFU til at streame tv-udsendelser om propaganda. Desuden kan man med fordel se spillefilmen *Jud Süss - i ondskabens tjeneste* fra 2011 i forbindelse med et forløb om propagandafilm.

Funktionelle læremidler

Padlet kan bruges som forberedelse og opfølgning af temaet og til at samle op på elevernes Tweets og videoer. Der kan udsendes et fælles link til klassen som en del af forløbet.

Hvad gør underviseren?

Eleverne skal i denne opgave arbejde med analyse af gruppedynamikker. Her vil det være en god idé, som underviser, at starte undervisningen med en gennemgang af

hjælperedskabet i plenum og derefter optræde i vejlederens rolle under gruppearbejdet. Ideen er, at eleverne skal få øje på, hvilke mekanismer, der ligger bag gruppedynamikker og måske også det, der får os til at følge bestemte budskaber herunder propaganda. Formålet er, at eleverne skal kunne analysere og gennemskue dels propaganda online og dels hvordan grupperinger og fællesskaber opstår online.

Hvis opgaven er en del af et større tema om eksempelvis propaganda og gruppedynamikker kan der med fordel skabes fagligt overblik og struktur ved at arbejde med synopsis, rapport, portfolio o.l. Hermed kan eleverne styrke arbejdet med overordnede formulering af problemstillinger i forbindelse med temaarbejdet.

Eleverne skal primært arbejde i grupper eller to og to. Det er derfor vigtigt, at du som underviser gør det klart overfor grupperne, hvad deres rolle er og du har overvejelser omkring, hvordan grupperne fungerer bedst og er bedst afbalanceret. Det kan her være overvejelser om roller i gruppen og gruppens sammensætning.

Samtalen i klassen skal danne rum for dialog og diskussion. Derfor skal du som underviser, udover at være i vejlederens rolle undervejs i deres gruppearbejde, afslutte opgaven med en facilitering af elevernes præsentation samt en klasses Diskussion som afslutning.

Hvad gør eleverne?

Eleverne skal arbejde i grupper både når de analyserer og producerer tekstindhold. De skal undervejs gennem nogle steps i opgaven, hvor gruppearbejdet derfor er af forskellig karakter. Det er vigtigt i den sammenhæng at arbejde med elevernes forforståelser (forventningsafstemning), at bevidstgøre eleverne om de arbejdsprocesser, de skal igennem og at hjælpe dem på vej i forhold til de roller, de får og har i gruppearbejdet.

Eleverne arbejder i grupperne med begreber indenfor gruppedynamikker styret via en mindmap-struktur. De skal først læse fagteksten og arbejde med spørgsmål til teksten. Herefter skal de arbejde med begrebsafklaring og bruge hjælperedskabet, som er anført

i opgaven. Herefter skal de udarbejde et debatindlæg om menneskerettigheder og tilsidst diskutere og præsentere deres arbejde i grupper.